

CO PŘINESLA III. NÁRODNÍ KONFERENCE DISTANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE – SOUČASNOST A BUDOUCNOST

Helena Zlámalová

Ve dnech 30. 6. – 2. 7. 2004 se konala v prostorách Spořitelny akademie v Brně III. národní konference „Distanční vzdělávání v ČR – současnost a budoucnost“. Konference proběhla pod záštitou náměstka ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, *doc. RNDr. Petra Koláře, CSc.* Konferenci organizovalo jako vždy v minulosti Národní centrum distančního vzdělávání, tentokrát ve spolupráci s Českou asociací distančního univerzitního vzdělávání. Významné podpory se realizaci konference dostalo od Národního vzdělávacího fondu a projektu SOCRATES/Gruntvig: Distance Education about Lifelong Learning, jehož nositelem je Fakulta strojní Českého vysokého učení technického v Praze.

Konference byla již tradičně pořádána jako národní konference, a stala se tak prostředím pro výměnu názorů na danou problematiku, výměnu aktuálních zkušeností s přípravou a realizací distanční formy vzdělávání, příležitostí pro navázání kontaktů mezi vzdělavateli pro potenciální spolupráci v budoucnu. Zájem o naši konferenci projevíli tentokrát také odborníci ze zahraničí. Konference se osobně účastnila současná prezidentka EDENU paní *Ingeborg Bo* z Norska, dále *prof. David Turner, Dr. Gerald Dunning* a paní *Gudaluppe Turner* z University of Glamorgan ve Velké Británii a dvě odbornice z Finska – paní *Maj-Lis Läytkki* a *Irru Jyske*, pracovnice Pirkanmaa Westcome Adult Education ve městě Ikaalinen. Slovenskou republiku zastupoval a o problematice distančního vzdělávání referoval *Ing. Miroslav Babinský*, ředitel Centra celoživotního vzdělávání na Slovenské technické univerzitě v Bratislavě.

Zájem o jednání konference byl také ze strany ministerstva a dalších důležitých institucí. Při zahájení pozdravil účastníky ředitel odboru vysokých škol *Ing. Josef Beneš, CSc.*, který prezentoval představy a názory odboru k dané problematice. Pozvání přijala také ředitelka Centra pro studium vysokého školství *Ing. Helena Šebková, CSc.* a předseda Akreditační komise *prof. RNDr. Miroslav Liška, DrSc.*

V letošním roce se konference zúčastnilo přes 150 odborníků z různých vzdělávacích institucí v České republice, především z vysokých škol, veřejných, státních i soukromých. Celkem bylo předneseno 63 příspěvků. Bylo proto nutné rozdělit jednání druhého dne konference do dvou paralelních sekcí. Proběhla také sekce příspěvků formou poster, kam bylo umístěno 14 prezentací. Velká účast na konferenci, kterou byli organizátoři zpočátku až zaskočení, potvrdila vzrůstající zájem o problematiku distančního vzdělávání zejména na vysokých školách. Tematické zaměření a obsah jednotlivých příspěvků ukázal, že tento zájem má již na mnoha školách zcela konkrétní podobu – příspěvky informovaly o zkušenostech s organizováním přípravy a realizace konkrétních vzdělávacích aktivit, byly předvedeny ukázky výukových produktů, především e-learningových, diskutovalo se o pozitivních, ale také negativních zkušenostech a poznacích, o problémech, se kterými se vzdělavatelé musejí vypořádávat.

Letošní, v pořadí již třetí národní konference, byla tematicky zaměřena na problematiku „Uplatnění distanční formy pro vzdělávání dospělých“, a to s ohledem na aktuální otázky, které řeší mnohé vysoké školy, a které se týkají rozvoje celoživotního vzdělávání organizovaného na vysoké škole.

Příspěvky je možné rozdělit podle obsahu do několika skupin. Především byla na konferenci prezentována činnost několika Center celoživotního vzdělávání, která rozvíjejí svoje aktivity v rámci některých vysokých škol či fakult nebo přímo jako regionální pracoviště.

Další poměrně rozsáhlou skupinu referátů tvořily příspěvky věnované přípravě, praktické realizaci a zkušenostem s distanční formou studia na našich vysokých školách. Referující se vyjadřovali jak k problematice celoživotního vzdělávání realizovaného na vysokých školách, tak k přípravě a zkušenostem z realizace graduálních studijních programů, realizova-

ných distanční nebo většinou kombinovanou formou studia. Příspěvky z této oblasti ukázaly, že některé vysoké školy doposud jen velmi omezeně využívají možnosti širokého legislativního prostoru § 60 zákona o vysokých školách. Celoživotní vzdělávání na vysokých školách chápou především jako cestu umožňující realizaci části graduálního studia za finanční úplatu. Ukázalo se, že situace v oblasti nabídky skutečných kurzů dalšího vzdělávání dospělých, umožňujících celoživotní udržování a doplňování znalostí či zvyšování kvalifikace, a tedy zároveň podporujících zaměstnatelnost obyvatelstva v regionech, je velmi rozdílná a nemůže být považována za dostačující. Zdaleka to ovšem není vina pouze vysokých škol.

Velmi silným tematickým prvkem konference byl pochopitelně současný fenomén oblasti vzdělávání e-learning. Mnozí pedagogové na vysokých školách pochopili význam a možnosti elektronických médií pro vzdělávání, zejména pro podporu samostatného učení se jednotlivce. O e-learningu začínají uvažovat skuteční pedagogové, kteří hodnotí jeho možnosti pro smysluplné pedagogické využití v daném konkrétné případě s ohledem na obsah studia a cílovou skupinu vzdělávaných. To je velký pokrok, protože doposud byla tato problematika většinou zcela v rukou informatiků, kteří skvěle ovládali technologický potenciál různých softwarových produktů, vlastních či komerčních, avšak praktické využití ve vzdělávacím procesu, respektive pedagogické aspekty zohledňující konkrétní vzdělávací potřeby, byly často v pozadí.

Předseda akreditační komise *prof. M. Liška* ve svém příspěvku a zejména v diskusi naznačil, že kvalitní, rozsahem i obsahem odůvodněné využití elektronických médií při prezentaci obsahu studia, při komunikaci se studujícími a řízení studijního procesu, považuje Akreditační komise za velmi důležitý faktor při hodnocení projektů kombinované a distanční formy studia, předložených k akreditaci.

Při jednáních se potvrdilo, že přetrvává stav, kdy si každá vysoká škola a někde i každá samostatná fakulta vytváří vlastní softwarové prostředí nebo používá komerční LMS nezávisle na ostatních člancích terciárního vzdělávacího sektoru. Kritériem výběru je často především pořizovací cena, resp. finanční hledisko s ohledem na provozování systému či ambice vlastních odborníků informatiků vytvořit originální vlastní řešení. To je celkem pochopitelné, ale obávám

se, že výsledkem této strategie je nekompatibilita, problémy s propojením jednotlivých vzdělavatelů v rámci nějaké budoucí společné národní sítě distančního vzdělávání, třeba právě pro oblast celoživotního vzdělávání. Také je to v konečné fázi nevhodné, protože většina veřejných vysokých škol používá na tyto účely prostředků z projektů Fondu rozvoje vysokých škol nebo Transformačních a rozvojových projektů MŠMT, a pokud si bude každá vysoká škola budovat a tvořit tyto systémy izolovaně od ostatních, bude to v konečném součtu finančně náročné.

Na konferenci byl také veřejnosti představen projekt programu SOCRATES/Gruntvig: Distance Education about Lifelong Learning, který v letošním roce končí a který koordinuje Fakulta strojní ČVUT v Praze. Cílem projektu, na kterém se účastní mimo České republiky ještě odborníci z Velké Británie, Španělska, Finska a Rakouska, je vytvoření distančního studijního kurzu, věnovaného využití distanční technologie v oblasti vzdělávání dospělých. Pro kurz bylo vytvořeno 11 studijních modulů, obsahově zaměřených na otázky distanční vzdělávací technologie, andragogiky, marketingu vzdělávacích institucí, řízení studia při vzdělávání dospělých aj. Kurz, respektive jeho vybrané moduly, budou po ukončení a vyhodnocení projektu k dispozici pro vzdělávání pedagogů vysokých škol také v ČR, pravděpodobně prostřednictvím Centra celoživotního vzdělávání při Technické univerzitě v Liberci.

Příspěvky přednesené na konferenci jsou zveřejněny ve sborníku z konference. Zájemci si jej mohou vypůjčit v odborných knihovnách, včetně knihovny Centra pro studium vysokého školství, nebo si o něj požádat na Národním centru distančního vzdělávání, kde jsou volně výtisky zatím k dispozici. Předpokládáme, že později bude obsah sborníku umístěn v elektronické podobě na www.csvs.cz, kde jsou zájemcům k dispozici také sborníky z obou předcházejících konferencí.

Závěrem lze konstatovat, že konference splnila své cíle. Došlo zde k výměně informací, jejichž rozsah i obsah byl na velmi dobré úrovni. Účastníci i hosté se mohli přesvědčit, že v České republice, zejména na vysokých školách, došlo v posledních letech k významnému posunu v oblasti rozvoje distančního vzdělávání a že tato forma studia je považována za perspektivní jak pro oblast zpřístupnění možnosti

studia vysokoškolských graduálních programů, tak i pro oblast celoživotního učení respektive dalšího vzdělávání dospělých.

To vše dává naději, že naše společnost se postupně bude přibližovat vizi evropské Učící se společnosti, tak jak to bylo proklamativně vyjádřeno v Memorandu o celoživotním učení a v dalších dokumentech Evropské komise.

Literatura:

- [1] Distanční vzdělávání v České republice, současnost a budoucnost. Sborník příspěvků III. národní konference. ISBN: 80-86302-02-4, vydalo CSVŠ a NVF, Praha 2004, 342 s.
- [2] Memorandum o celoživotním učení. Pracovní materiál Evropské komise. Vydalo MŠMT jako účelovou publikaci v roce 2001, 54 s.

Foto J. Lisalová

Ze zasedání konference